

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Problemy zarządzania i finansowania polskiej oświaty

Prezentacja na konferencji „Samorządy a szkoły”
7 maja 2012 r.

Mikołaj Herbst
Uniwersytet Warszawski

Główne cechy organizacji polskiego systemu oświaty – 2012

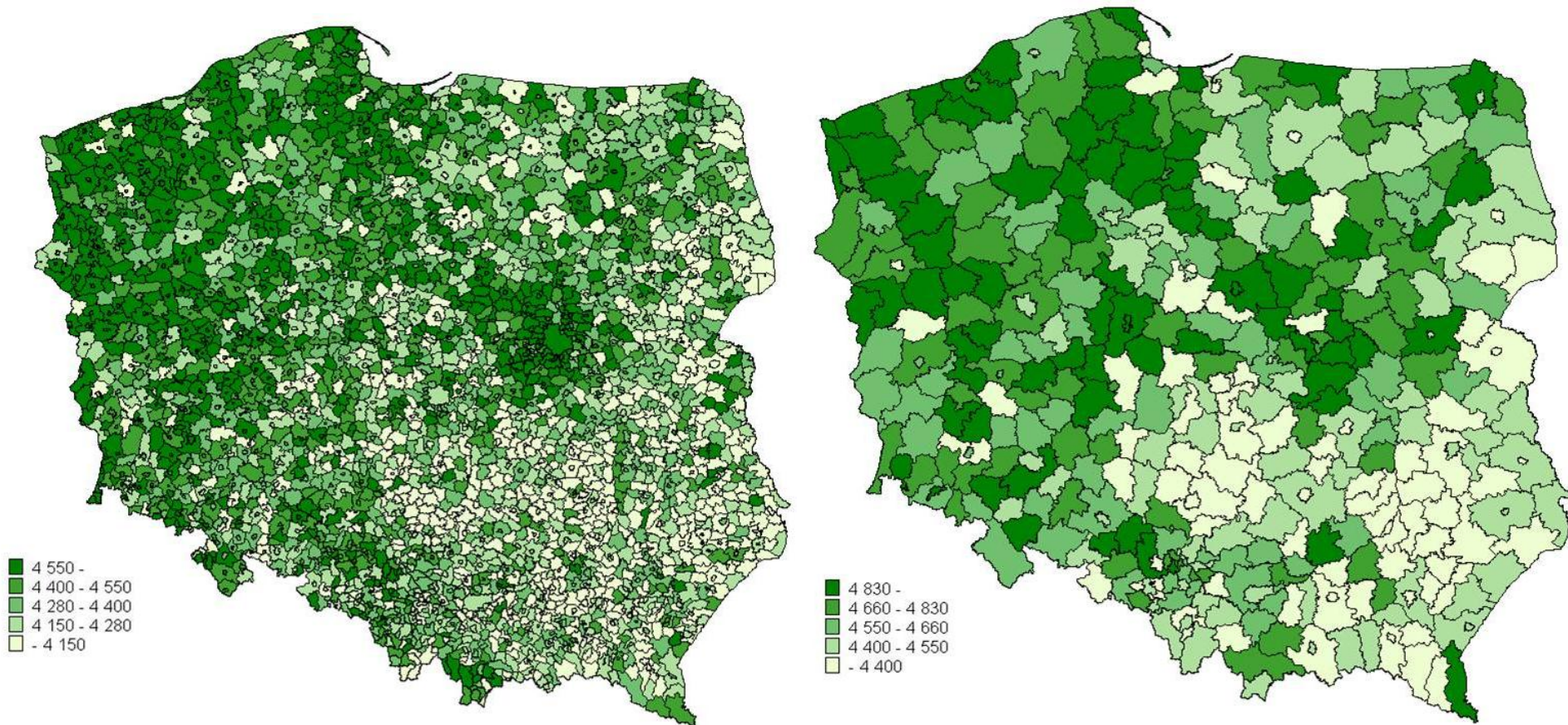
- Jeden z najbardziej zdecentralizowanych systemów w Europie
- Dominacja szkolnictwa publicznego, samorządowego, ale z istotną rolą stowarzyszeń i sektora prywatnego
- Dekada osiągnięć: stabilność, poprawa osiągnięć uczniów w perspektywie międzynarodowej, boom przedszkolny
- Zewnętrzne źródła presji na system: demografia i kryzys finansowy

Nierozwiązane problemy wewnątrz systemu

- Finansowanie zdecentralizowanej oświaty - łagodzi, czy utrwała nierówności? (możliwe kierunki zmian w algorytmie)
- Karta nauczyciela i jej wpływ na zatrudnianie, wynagradzanie i awans zawodowy nauczycieli
- Rozmyta odpowiedzialność za jakość oświaty. Jaka rola samorządu?
- Finansowanie edukacji przedszkolnej - tykająca bomba

Pieniądze na oświatę - nierówności terytorialne

Przeciętne wynagrodzenia nauczycieli dyplomowanych, wrzesień 2010 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SIO

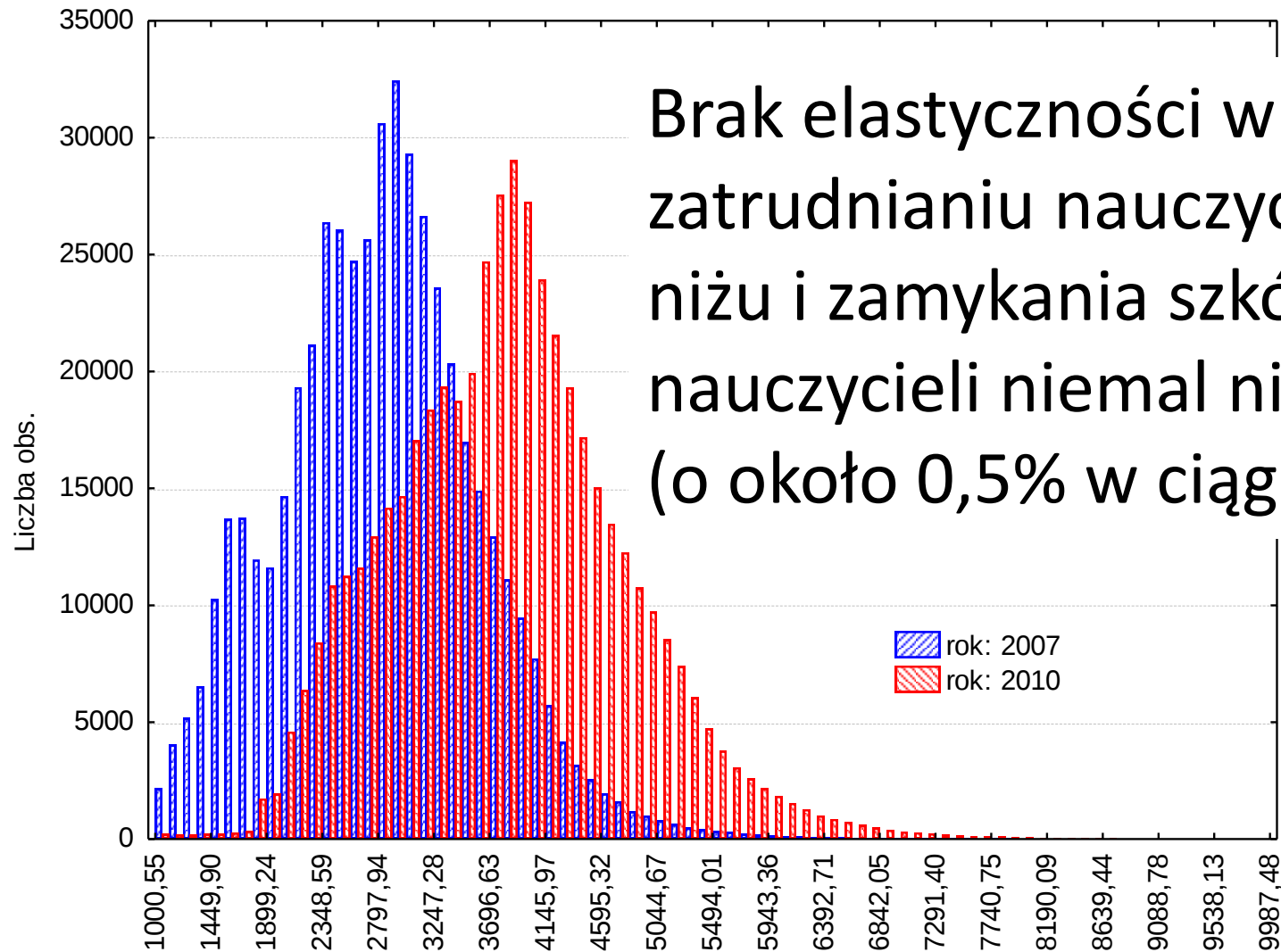
Jak zmniejszyć nierówności w wydatkach samorządów na oświatę

- Skala nierówności jest znacząca, ale nie bardzo duża.
- Waga „wiejska” i „małomiejska” to najśłabsze elementy algorytmu podziału subwencji
- Nie widać rozsądnego rozwiązania alternatywnego do algorytmu

Karta nauczyciela

- Wydatki samorządów na wynagrodzenia nauczycieli są przede wszystkim wynikiem decyzji rządu o podwyżkach, następnie awansu zawodowego nauczycieli, a dopiero na ostatnim miejscu lokalnej polityki.
- Choć taki system powoduje napięcia, trzeba powiedzieć, że w ostatnich latach wzrost subwencji nadążał, a skali kraju, za wzrostem wydatków na wynagrodzenia

Karta nauczyciela

Karta nauczyciela

Regulacje tak skomplikowane, że dla wielu samorządów niespełnialne i prowadzące do nieefektywnych rozwiązań

Liczba JST (w % ogółu) nie spełniających wymogów KN w odniesieniu do wynagrodzeń całkowitych nauczycieli we wrześniu 2007 i 2010r.

	2007	S	K	M	D
2007	Gminy	69%	72%	69%	52%
	Powiaty	57%	40%	40%	34%
2010	Gminy	56%	36%	50%	45%
	Powiaty	33%	5%	15%	11%

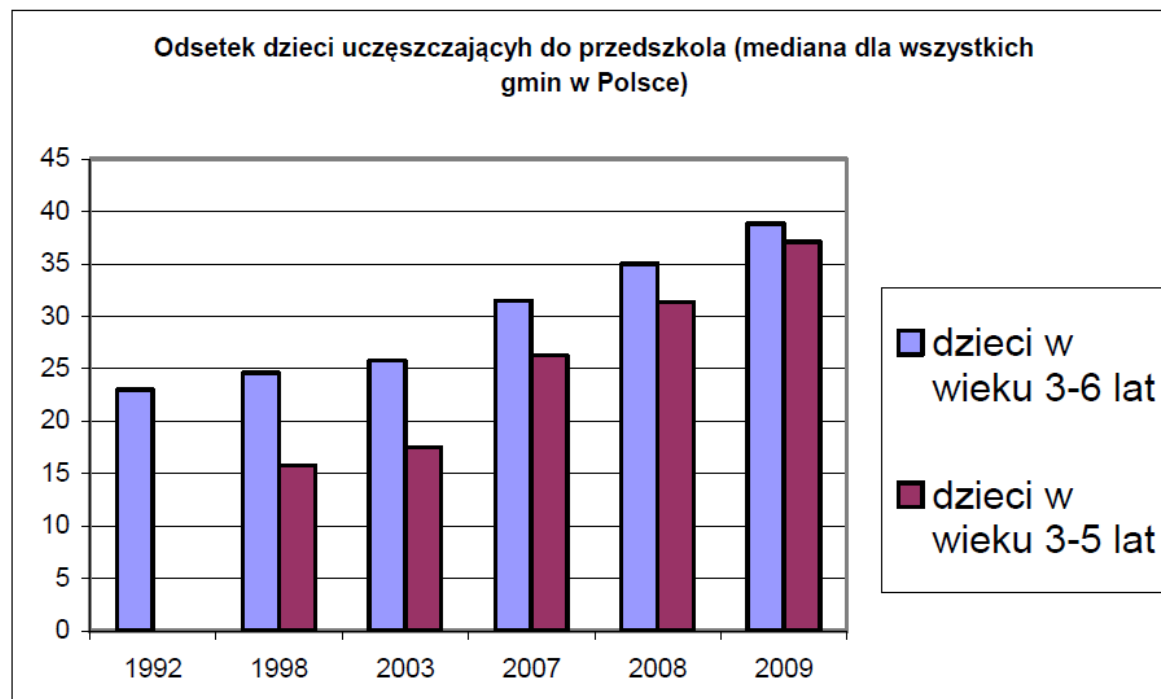
Samorząd - gospodarz, czy administrator?

- Formalnie samorząd terytorialny jest odpowiedzialny za „zakładanie i prowadzenie” placówek oświatowych
- W sensie społecznym i politycznym jego odpowiedzialność rozciąga się także na jakość pracy szkół i osiągnięcia uczniów
- To, jaki jest faktyczny wpływ samorządu na jakość oświaty zależy od przyjętego modelu zarządzania, ale także od jakości współpracy w trójkącie: samorząd – dyrektor – nadzór pedagogiczny

Finansowanie przedszkoli

Wyraźna poprawa
dostępności,
jeden z większych
sukcesów
ostatnich lat

Źródło: Swianiewicz et.al 2012

Rok	% trzylatków	% czterolatków	% pięciolatków	% sześciolatków*
2005	29,7%	41,2%	51,3%	98,4%
2006	33,1%	44,4%	55,9%	98,1%
2007	36,1%	48,1%	57,7%	95,7%
2008	41,1%	53,2%	64,1%	95,5%
2009	45,7%	59,4%	74,8%	95,4%
2010	49,8%	64,1%	81,0%	97,3%

Finansowanie przedszkoli

- Choć dostępność się poprawia, utrzymuje się dysproporcja między miastami i obszarami wiejskimi oraz różnice regionalne
- Znaczny udział funduszy europejskich w rozwoju sieci. Zagrożenie dla kontynuacji opieki?

(...)patrząc z dzisiejszej perspektywy nie wyobrażamy sobie tego, my, jako zarządzający gminą, żeby przedszkola jednego chociaż w gminie nie było. (...) Ale jest jeszcze jeden problem: na dzień dzisiejszy jest sielanka, wszyscy są zadowoleni. I teraz nagle okazuje się: tak, będzie przedszkole, ale opłata będzie wynosiła tyle i tyle. I ludzie powiedzą: no a przez 2 czy 3 lata mieliśmy za darmo...

przedstawiciel jednej z gmin w badaniu zespołu prof. Swianiewicza

- Włączenie opieki przedszkolnej do dwuetapowego systemu finansowania (subwencja oświatowa) wydaje się jedyny sensownym sposobem na trwałą poprawę dostępu do przedszkoli

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Dziękuję za uwagę